

WATER & MARITIME

RISING CHALLENGES, SMART SOLUTIONS

SlideDeck MBO Water Onderzoek

In samenwerking met CrossOver Nederland

Voorafgaand onderzoek

“In opdracht van de Topsector Water en Maritiem (TSWM) heeft Waterprof een brede verkenning uitgevoerd naar mogelijkheden voor en behoefte aan versterking van human capital op Mbo-niveau binnen de water- en maritieme sector.”

Conclusie:

Rol voor TSWM als inspirator, met focus op positieve communicatie naar binnen en buiten.

TSWM MBO-programma:

- Topsector-brede prijs
- Praktijkgerichte water-challenges
- Talentprogramma
- Communicatie en marketing

Aanleiding onderzoek

“Een eerste verkennende fase heeft plaatsgevonden waarin mogelijke activiteiten zijn bepaald en een prioritering is vastgesteld. Er ontbreekt echter nog de visie en drijfveren van de (aanstaande) technische waterprofessionals zelf. Daarnaast is het nog niet helder welke initiatieven voor het aantrekken en behouden van mbo'ers er al in andere sectoren zijn. En hoe de TSWM hierop kan aanhaken.”

Vragen:

- *Wat motiveert (aanstaande) technische waterprofessionals om aan de slag te gaan binnen de topsector water & maritiem (TSWM)?*
 - *Hoe kan TSWM inspelen op deze behoeftes?*

Kortom, de uitdaging is:

Hoe kunnen we op basis van de wensen en behoeften van nieuwe en bestaande technische waterprofessionals activiteiten organiseren om de instroom naar de Water & Maritieme sector te bevorderen en behouden?

Methodiek

1

Advies Waterprof

Het startpunt van deze verkenning was de adviesnota van het eerdere onderzoek van Waterprof.

2

Input werkgroep

Leden van de werkgroep werden gevraagd input te delen met CrossOver.

3

Desk research en interviews

Naast de input van de werkgroep raadpleegden we andere literatuur en interviewden we voorbeelden van initiatieven.

4

Feedback

Leden van de werkgroep gaven feedback die werd meegenomen in de uiteindelijke versie van het slidedeck.

Tekort aan technische vakmensen: waar zitten de bottlenecks?

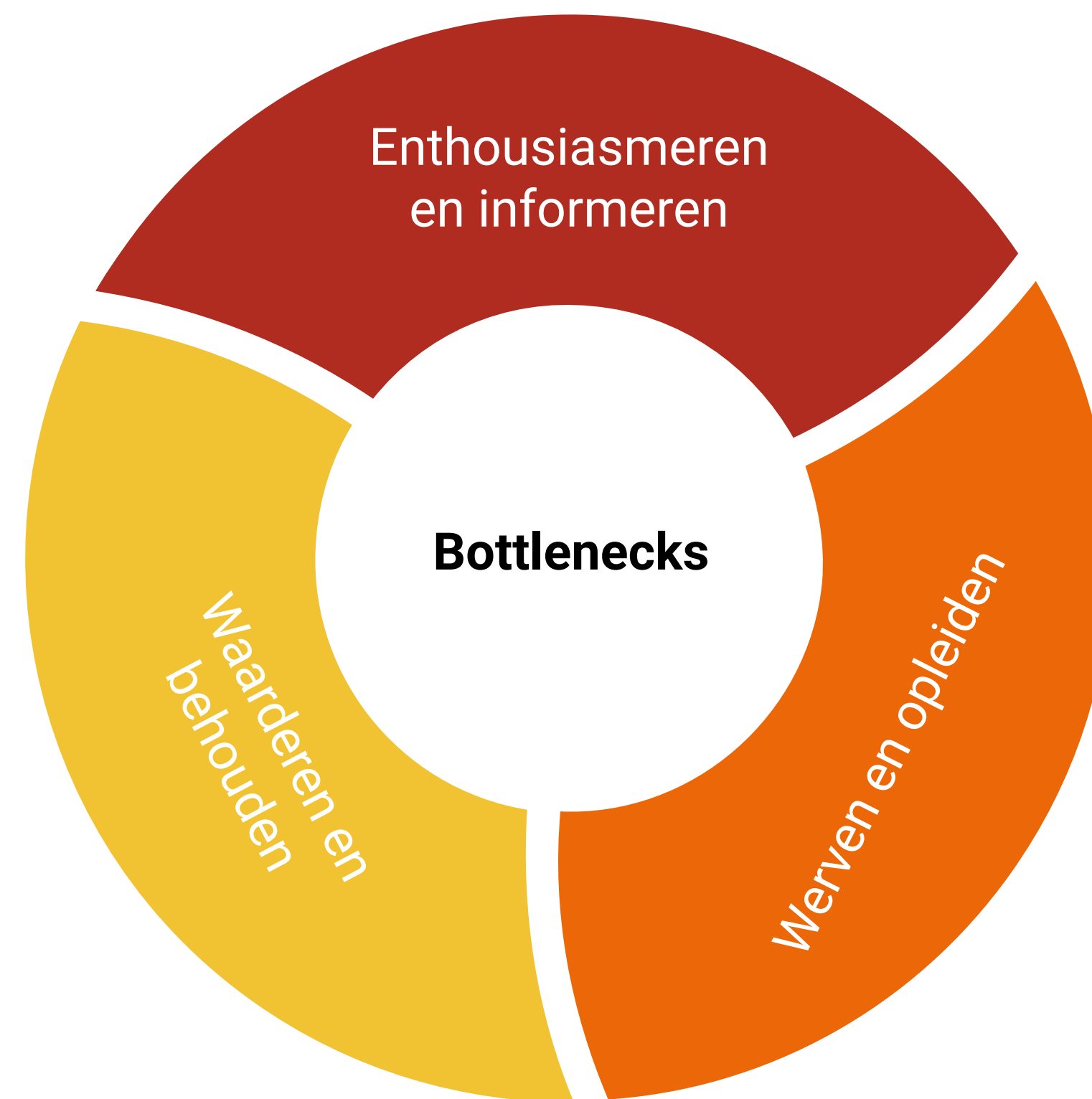
Enthousiasmeren en informeren

Uit onderzoek blijkt: het maritieme cluster heeft geen duidelijk gezicht naar buiten.

Van de onderzochte MBO'ers heeft 43% geen beeld bij 'waterschappen'.

Waarderen en behouden

Waardering is juist in de techniek een probleem: Het is misschien ook wel de Nederlandse mentaliteit – een schouderklopje krijg je wel bij je 25-jarig jubileum.

Werven en opleiden

45% van de potentiële zij-instromers weet niet waar te beginnen om zich om te scholen naar een technisch beroep.

Alternatieve doelgroepen zoals zij-instromers of mensen zonder juiste startkwalificaties zijn voor veel organisaties nog buiten beeld.

MBO Drijfveren

*“Voor de mbo-deelnemers vormt **inhoudelijk interessant** werk het belangrijkste imago-aspect. Daarnaast zijn voor hen **betrouwbaarheid en eerlijkheid**, een **goede balans tussen werk en privé**, veel **doorgroei- en ontwikkelingsmogelijkheden** en **autonomie** belangrijke aspecten.”*

Vakinhoud is dé belangrijkste drijfveer

“Ik werk graag bij een bedrijf dat goed betaalt. Maar als ik kan kiezen tussen twee bedrijven die even goed betalen dan werk ik veel liever bij een bedrijf waar echt goede monteurs werken die mij goed kunnen begeleiden en die mij iets kunnen leren.”

Student elektrotechniek, 23 jaar

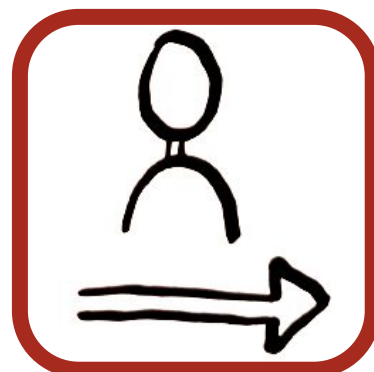
Technische MBO student: vakinhoud, leren in de praktijk, inspiratie uit de praktijk (*learning by doing*).

Young professionals in de sector: vakinhoud, ontwikkeling, uitdaging, inspiratie, een goede werk-privébalans.

“Oudere” professionals in de sector (>35 jaar): vakinhoud, waardering, ontwikkeling van vaardigheden.

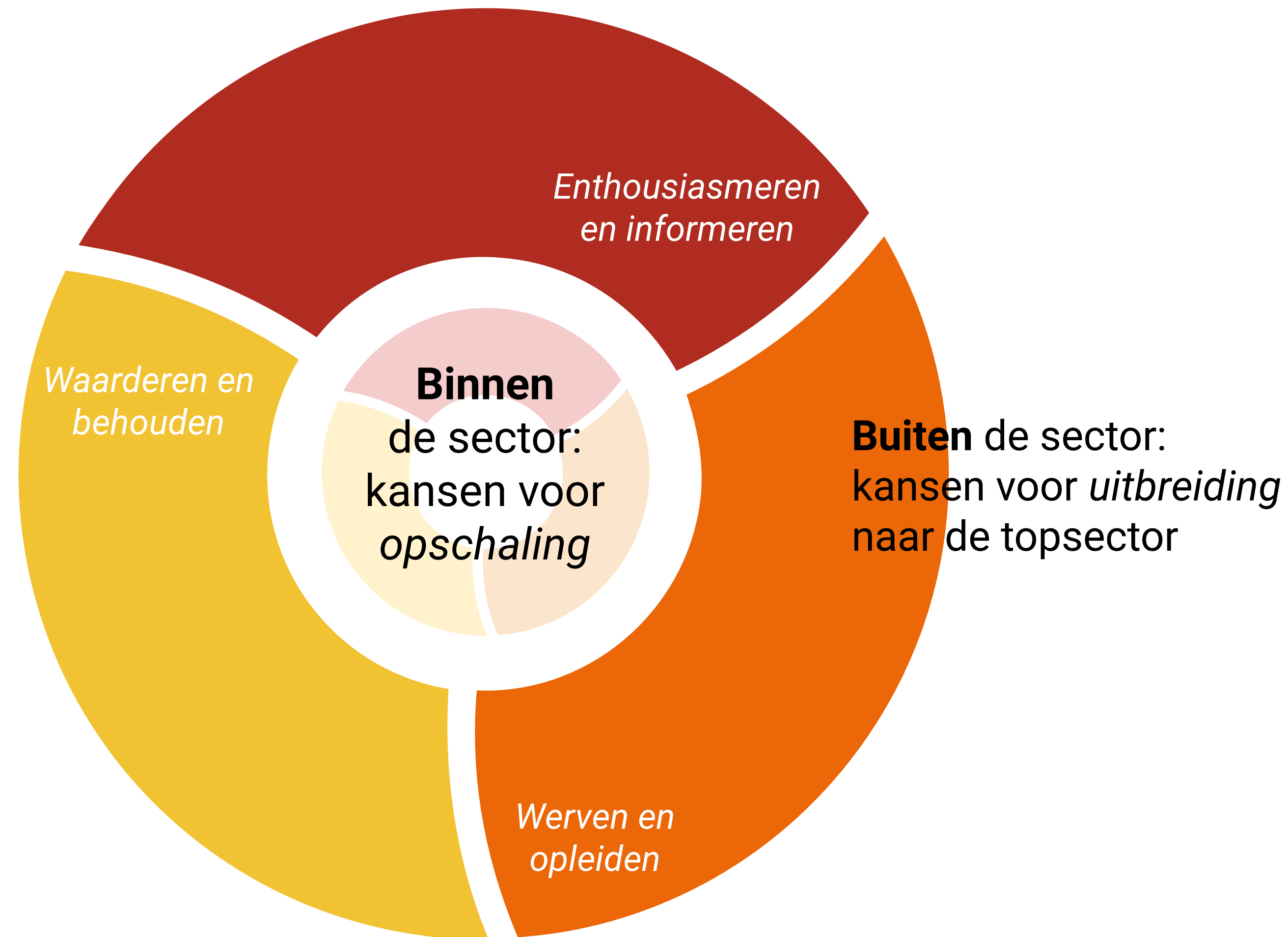

Zij-instromers: vakinhoud, ontwikkeling van vaardigheden, autonomie, uitdaging, iets willen betekenen (voor de maatschappij).

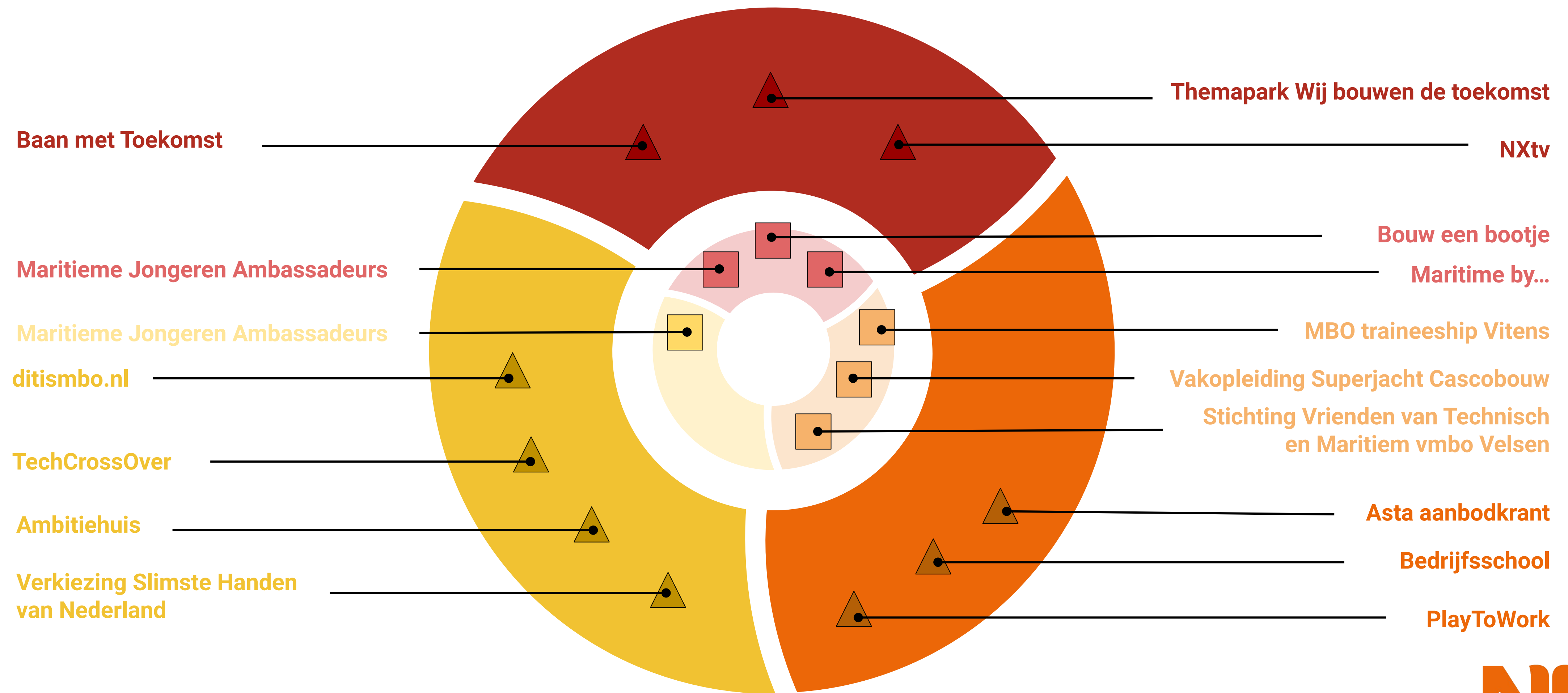
Nummer één reden voor MBO'ers om bij een werkgever te gaan werken is vakinhoud; voor HBO+ is de nummer één reden het (betrouwbare en eerlijke) imago van de werkgever en komt vakinhoud op plek 6.

BRON: A&O fonds waterschappen.
Imago-onderzoek 2022 sector waterschappen.

Leeswijzer: de initiatieven zijn als volgt geclassificeerd

Overzicht initiatieven

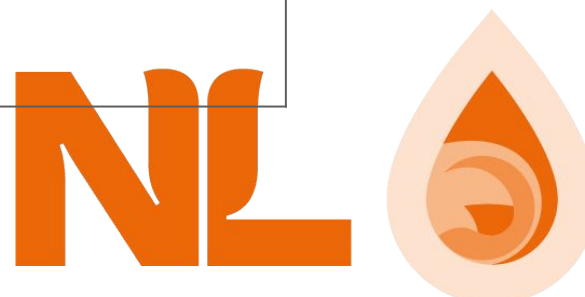
Deze initiatieven **binnen** de sector bieden kansen voor **opschaling**

Enthousiasmeren en informeren	Werven en opleiden	Waarderen en behouden
<ul style="list-style-type: none">■ Bouw een bootje■ Maritime by ...■ Maritieme Jongeren Ambassadeurs	<ul style="list-style-type: none">■ MBO traineeship Vitens■ Vakopleiding Superjacht Cascobouw■ Stichting Vrienden van Technisch en Maritiem vmbo Velsen	<ul style="list-style-type: none">■ Maritieme Jongeren Ambassadeurs

Toelichting initiatieven binnen de sector

Initiatief*	Toelichting	Link
 Bouw een bootje	Alle groepen 7 van plaatselijke basisscholen krijgen een bouwpakket en een timmerman aangewezen en bouwen een bootje. Een vakjury bepaalt welke klas wint. Als prijs mogen ze op bezoek bij de plaatselijke scheepswerf.	https://aalsmeervandaag.nl/algemeen/bouw-een-bootje-heeft-wind-in-de-zeilen
 Maritime by ...	Arbeidsmarktcampagne voor gezamenlijke profilering van de maritieme sector om op de 'mentale shortlist' van jonge en iets minder jonge (technische) talenten te komen staan.	https://maritieland.nl/maritieme-arbeidsmarktbranding
 Maritieme Jongeren Ambassadeurs	Een Maritieme Jongeren Ambassadeur is een student of Young Professional in de Maritieme sector. De ambassadeurs voelen zich helemaal thuis in de sector en delen hun enthousiasme met jongeren en scholieren.	https://maritimebyholland.nl/maritieme-avonturen/maritieme-ambassadeurs
 MBO traineeship Vitens	Ontdek verschillende technische rollen bij Vitens met uitzicht op vast dienstverband! Elk jaar begint in september een kleine groep starters die 1 jaar lang verschillende rollen mogen uitproberen.	https://werkenbijvitens.nl/content/Traineeship-Techniek/?locale=nl_NL
 Vakopleiding Superjacht Cascobouw	Een consortium toonaangevende superjachtbouwers, marktpartijen, opleidingen en de Economic Development Board Drechtsteden werken samen aan de realisatie van deze mbo opleiding om het tekort tegen te gaan op een hoger niveau dan slechts 1 bedrijf.	https://www.duurzaamheidsfabriek.nl/vakopleiding-superjacht-cascobouw/
 Stichting Vrienden van Technisch en Maritiem vmbo Velsen	Het Technisch en Maritiem vmbo Velsen heeft de ambitie om haar onderwijsmethodieken en middelen beschikbaar te houden en te maken in een snel veranderende markt. Om deze ambitie te realiseren heeft de Stichting minimaal 50 vrienden nodig om jaarlijks een budget van minimaal € 25.000 te faciliteren aan de opleiding en leerlingen.	https://www.technischcollegeselsen.nl/stichting-vrienden-van/

*Enthousiasmeren en informeren, werven en opleiden, waarderen en behouden

Bereik en doelgroep initiatieven binnen de sector

Initiatief*	Bereik	Doelgroep
 Bouw een bootje	Jaarlijks ± 430 groep 7 leerlingen uit Aalsmeer	Basisschoolleerlingen
 Maritime by ...	Onbekend	Voortgezet onderwijs- leerlingen, mbo studenten en zij-instromers
 Maritieme Jongeren Ambassadeurs	Jaarlijks worden 4 ambassadeurs aangewezen, die elk hun social media bereik informeren over en enthousiasmeren voor de sector	Young Professionals en iedereen in hun netwerk
 MBO traineeship Vitens	Tot nu to 9 mensen aangenomen: eerste editie 40 aanmeldingen, waarvan 5 aangenomen en dit jaar 4 aangenomen (veel enthousiasme, strenge selectie)	Young Professionals
 Vakopleiding Superjacht Cascobouw	In september 2023 eerste lichter: 12 plaatsen beschikbaar	Mbo studenten
 Stichting Vrienden van Technisch en Maritiem vmbo Velsen	Nu 17 vrienden. Doel is om in 2023/2024 50 vrienden van de stichting te hebben. 354 leerlingen In schooljaar 2022/2023.	Vmbo leerlingen van het Technisch en Maritiem vmbo Velsen

*Enthousiasmeren en informeren, werven en opleiden, waarderen en behouden

Deze initiatieven **buiten** de sector bieden kansen voor **uitbreiding**

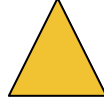

Enthousiasmeren en informeren	Werven en opleiden	Waarderen en behouden
<ul style="list-style-type: none">▲ NXtv▲ Themapark: wij bouwen de toekomst▲ Baan met Toekomst	<ul style="list-style-type: none">▲ Asta aanbodkrant▲ Bedrijfsschool▲ PlayToWork	<ul style="list-style-type: none">▲ ditismbo.nl▲ TechCrossOver▲ Verkiezing de Slimste Handen van Nederland▲ Ambitiehuis

Toelichting initiatieven **buiten** de sector (1/2)

Initiatief*	Toelichting	Link
 NXtv	NXtv is een videoplatform waar (high)tech tot leven komt. Met afleveringen als 'Techniek achter de schermen', waarin nieuwsgierige leerlingen en enthousiaste vakspecialisten je meenemen in de techniek achter de techniek.	https://www.nxtv.nl/over-nxtv
 Themapark Wij bouwen de toekomst	Wat komt er allemaal kijken bij de bouw van een stad, qua bouw, infra en techniek? Met theater en activiteiten laat dit park de basisschooljeugd kennismaken met deze fantastische branche.	www.wijbouwendetoekomst.nl
 Baan met Toekomst	Oriëntatiedagen voor iedereen met een interesse in een baan in de bouw, infra, haven, techniek en groensector. Hier doe je ideeën op over hoe het is om te werken in duurzame projecten, kun je kennismaken met bedrijven in deze sectoren en in workshops het werk zelf ervaren.	https://www.amsterdam.nl/baan-met-toekomst
 Asta aanbodkrant	Werkgevers en werkzoekenden op de technische arbeidsmarkt worden bij elkaar gebracht door aanbodskranten op te stellen.	https://astamsterdam.nl/asta-aanbodkrant-5/
 Bedrijfsschool	Bedrijfsscholen bestaan in alle sectoren, met als doel mensen op te leiden tot een erkend mbo-diploma, waarbij er altijd wordt samengewerkt met een door de overheid erkende mbo-instelling.	https://open.overheid.nl/documenten/ronl-de198b6d-0c63-4d71-bb75-9cabdbd2f588/pdf
 PlayToWork	PlayToWork kijkt naar wat iemand kan en wat hun persoonlijkheid is. PlayToWork vindt aan de hand van data gedreven inzichten en relevante skillsets de perfecte match tussen mensen en werk.	https://playtowork.nl/over-ons/

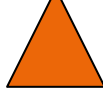

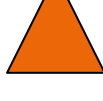

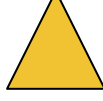
*Enthousiasmeren en informeren, werven en opleiden, waarderen en behouden

Toelichting initiatieven **buiten** de sector (2/2)

Initiatief*	Toelichting	Link
 ditismbo.nl	Op deze website maken mbo-studenten en docenten duidelijk hoe leuk én belangrijk het mbo is.	www.ditismbo.nl
 TechCrossOver	De TechCrossOver is hét ontwikkeltraject voor technici om kennis te delen over relevante thema's met collega's van diverse technische organisaties.	www.crossovernederland.nl/de-techcrossover
 Verkiezing de Slimste Handen van Nederland	Verkiezing waarbij collega's en leidinggevenden, ook van ondersteunende diensten of managementteams, technische vakmensen of teams nomineren die uitblinken.	www.crossovernederland.nl/de-slimste-handen-van-nederland
 Ambitiehuis	Het Ambitiehuis traint leidinggevenden in het gericht aandacht geven aan hun teams of medewerkers om zo het beste in zichzelf naar boven te halen.	https://ambitiehuis.nl/#over-ons

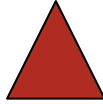
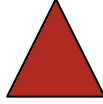
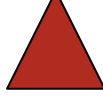
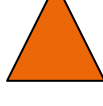
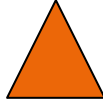
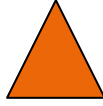
*Enthousiasmeren en informeren, werven en opleiden, waarderen en behouden

Bereik en doelgroep initiatieven **buiten** de sector

Initiatief*	Bereik	Doelgroep
 NXtv	80% van de leeftijdsdoelgroep bereikt via social media. Hierbij zijn klassikaal bekeken video's niet meegeteld. Eenmaal op de website bekijkt een bezoeker gemiddeld 3 video's achter elkaar.	Leerlingen
 Themapark Wij bouwen de toekomst	Onbekend. Park is 2 dagen per jaar open voor bezoek.	Basisschoolleerlingen
 Baan met Toekomst	70 werkgevers, ong. 500 bezoekers	Zij-instromers, studenten
 Asta aanbodkrant	10 aanbodkranten per jaar, per krant gemiddeld 8 kandidaten. Krant wordt verspreid via Techniek Nederland, Koninklijke Metaalunie, VTI, WijTechniek	Zij-instromers
 Bedrijfsschool	Verschillend per bedrijf	Studenten
 PlayToWork	Groot bereik	Alle mbo opgeleide werkzoekenden
 ditismbo.nl	Onbekend	Voortgezet onderwijsleerlingen en mbo studenten
 TechCrossOver	16 edities, 20 - 40 deelnemers per editie.	Professionals
 Verkiezing de Slimste Handen van Nederland	Jaarlijks evenement, 200+ nominaties en 50+ deelnemende bedrijven.	Professionals
 Ambitiehuis	Groot bereik	Professionals

*Enthousiasmeren en informeren, werven en opleiden, waarderen en behouden

Mogelijkheden voor uitbreiding initiatieven **buiten** de sector (1/2)

Initiatief*	Mogelijkheden voor uitbreiding
 NXtv	In overleg met NXtv zou een extra thema op het kanaal 'Water&Maritiem' kunnen worden, met afleveringen waarin nieuwsgierige leerlingen en enthousiaste vakspecialisten je meenemen in de techniek achter de Water&Maritiem sectoren.
 Themapark Wij bouwen de toekomst	Een soortgelijk themapark voor de Water&Maritiem sectoren zou voor meer bekendheid met de sector kunnen zorgen onder de jeugd. Met theater en activiteiten laat dit park de basisschooljeugd kennismaken met deze sectoren.
 Baan met Toekomst	Oriëntatiedagen, maar dan nu specifiek gericht op iedereen met interesse in een baan in de sectoren Water&Maritiem. Hier doe je ideeën op over hoe het is om in deze sectoren te werken, kun je kennismaken met bedrijven in deze sectoren en in workshops het werk zelf ervaren.
 Asta aanbodkrant	Werkgevers en werkzoekenden binnen de sectoren Water&Maritiem worden bij elkaar gebracht door aanbodkranten op te stellen.
 Bedrijfsschool	De topsector zou kunnen faciliteren bij het opzetten van meer bedrijfsscholen binnen de sectoren Water&Maritiem, met als doel mensen op te leiden tot een erkend mbo-diploma binnen deze sectoren.
 PlayToWork	De topsector zou samen met PlaytoWork kunnen onderzoeken welke hard skills en soft skills er nodig zijn voor verschillende beroepen binnen de sectoren Water&Maritiem, om vervolgens een plan op te stellen voor hoe hier werving en selectie hier beter op aan kan sluiten.

*Enthousiasmeren en informeren, werven en opleiden, waarderen en behouden

Mogelijkheden voor uitbreiding initiatieven **buiten** de sector (2/2)

Initiatief*	Mogelijkheden voor uitbreiding
 ditismbo.nl	Een soortgelijk platform, maar dan gericht op de sectoren Water&Maritiem. Waar meer informatie over de sectoren te vinden is, evenals informatie over werkgevers, verhalen van studenten en belangrijke ontwikkelingen.
 TechCrossOver	In samenwerking met CrossOver zou de topsector een ontwikkeltraject voor technici binnen de sectoren Water&Maritiem kunnen organiseren, waarin technische vakmensen kennis en enthousiasme kunnen delen met collega's van diverse technische organisaties terwijl ze aan hun persoonlijke ontwikkeling werken.
 Verkiezing de Slimste Handen van Nederland	De topsector zou een soortgelijke verkiezing kunnen organiseren waarbij collega's en leidinggevenden, ook van ondersteunende diensten of managementteams, technische vakmensen of teams uit de sectoren Water&Maritiem kunnen nomineren die uitblinken.
 Ambitiehuis	De topsector Water&Maritiem zou samen met het Ambitiehuis een plan kunnen bedenken om sector breed personeel te trainen in het aandacht geven aan teams of medewerkers, om het beste in zichzelf naar boven te halen om er zo voor te zorgen dat ze zich gewaardeerd voelen.

*Enthousiasmeren en informeren, werven en opleiden, waarderen en behouden

Leeswijzer:

Beoordeling impact / haalbaarheid van initiatieven

Impact:

CrossOver beoordeelt initiatieven op:

- Impact
(1 = laag, 2 = middel, 3 = hoog)
- Bereik
(1 = klein, 2 = middel, 3 = groot)
- Structurele systeemoplossing
(1 = nee, 2 = middel, 3 = ja)
- Relevantie voor doelgroep
(1 = niet, 2 = deels, 3 = volledig)

	Moeilijk haalbaar	Makkelijk haalbaar
Impact hoog		
Impact laag		

Haalbaarheid:

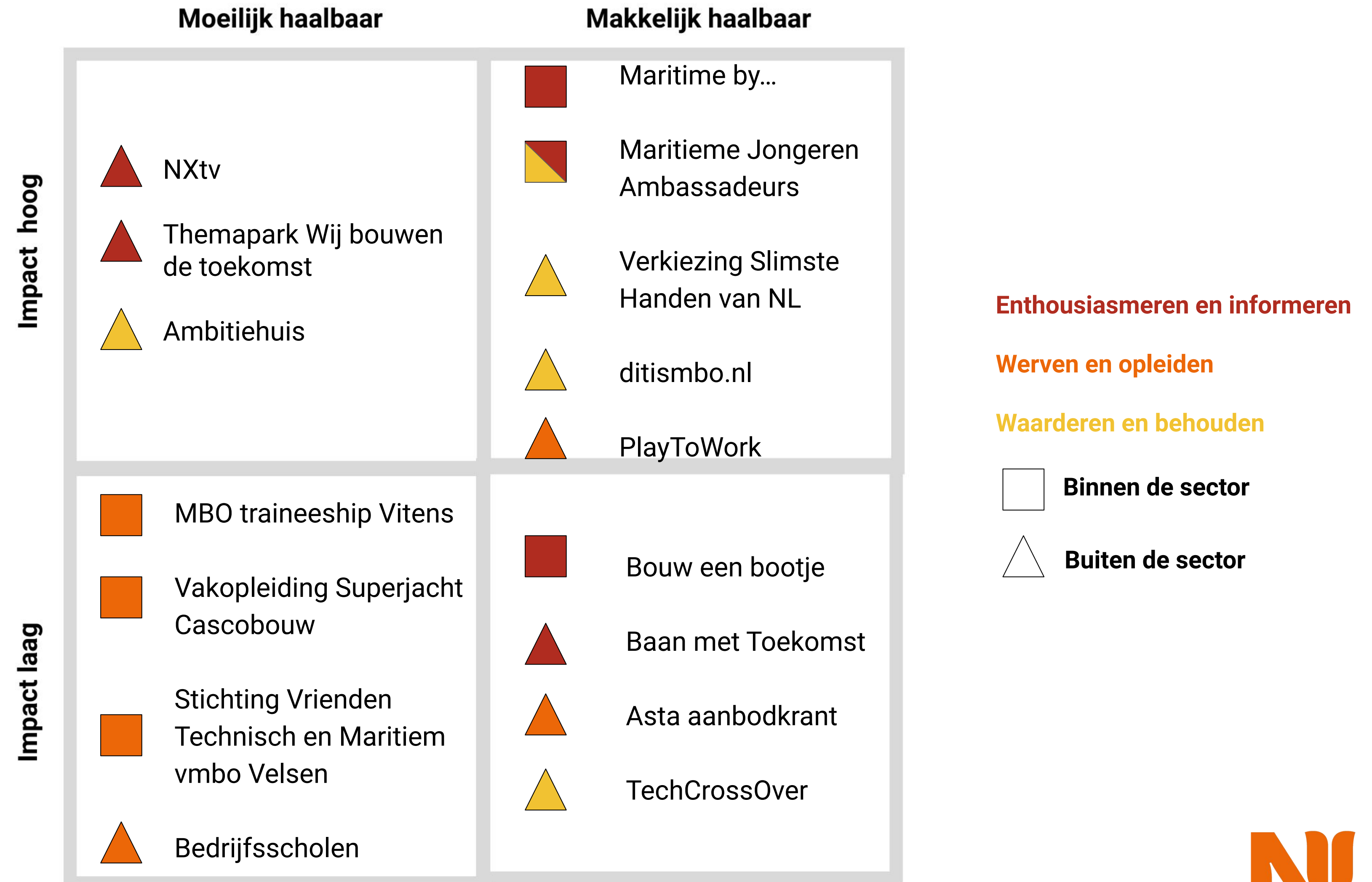
CrossOver beoordeelt initiatieven op:

- Schaalbaarheid
(1 = moeilijk, 2 = middel, 3 = makkelijk)
- Volwassenheid
(1 = jong, 2 = middel, 3 = volwassen)
- Inspanning
(1 = veel, 2 = middel, 3 = weinig)

Beoordeling: impact en haalbaarheid initiatieven

Initiatieven	Impact				Haalbaarheid			TOTAAL
	Impact	Bereik	Systeem	Relevantie	Schaalbaar	Volwassen	Inspanning	
Ditismbo.nl	2	3	2	3	3	2	3	18
Slimste Handen	3	3	3	3	2	2	2	18
Play to Work	3	3	3	3	2	1	2	17
Maritime by	1	1	2	3	3	2	3	15
Maritieme Jongeren Ambassadeurs	1	1	1	3	3	2	3	14
Bedrijfsschool	2	2	3	2	1	3	1	14
TechCrossOver	3	1	2	2	2	3	1	14
NXtv	2	3	1	2	3	2	1	14
ASTA	2	1	1	3	3	1	2	13
Vakopleiding Superjacht Cascobouw	3	1	2	3	2	1	1	13
MBO-Traineeship Vitens	3	1	3	3	1	1	1	13
Baan met toekomst	3	3	2	2	1	1	1	13
Bouw een bootje	2	3	1	1	1	3	1	12
Ambitiehuis	2	2	2	1	1	1	1	10
Stichting Vrienden van	1	1	1	2	2	1	1	9
Wij bouwen de toekomst	2	1	1	1	1	1	1	8

Beoordeling: impact / haalbaarheid van initiatieven

Leeswijzer: Aanbevelingen

Op basis van de beoordelingen komt CrossOver tot de volgende drie aanbevelingen over de activiteiten die de TSWM kan ontplooiën, die aansluiten bij de wensen en behoeften van nieuwe en bestaande technische waterprofessionals, om zo de instroom naar TSWM te bevorderen en behouden:

- 1) Oplossing voor bottleneck Enthousiasmeren en Informeren:
Opschalen **Maritime by...** en **Maritieme Jongeren Ambassadeurs**
- 2) Oplossing voor bottleneck Werven en Opleiden:
Uitbreiden **PlayToWork**
- 3) Oplossing voor bottleneck Waarderen en behouden:
Uitbreiden **Verkiezing Slimste Handen van Nederland**

Oplossing voor bottleneck 'Enthousiasmeren en Informeren': Opschalen Maritime by... en Maritieme Jongeren Ambassadeurs

- **Uitdaging:** geen beeld bij Waterschappen, geen gezicht naar buiten.
- **Doelstelling:** gehele TSWM bekender maken en een gezicht geven.
- **Doelgroep:** technische MBO-studenten, zij-instromers
- **Rol TSWM:** als overkoepelend orgaan de uitgelezen plek voor het beleggen van een sectorbreed communicatiebeleid.
- **Voorbeeld projectresultaten:**
 - functieomschrijving communicatieadviseur
 - aangestelde communicatieadviseur
 - communicatieplan
 - aansprekende boegbeelden per gewenste doelgroep voor een ntb periode
 - "optredens" van boegbeelden in diverse type media
- **Voorbeeld activiteiten:**
 - opstellen functieomschrijving communicatieadviseur
 - werven communicatieadviseur
 - communicatieplan opstellen en beleggen, gebruik makend van bestaande kanalen als [ditismbo.nl](https://www.ditismbo.nl), [NXtv](https://www.nxtv.nl) etc.
 - "scouten" boegbeelden per gewenste doelgroep (o.a. **Maritieme Jongeren Ambassadeurs**)
 - bepalen waar / hoe deze boegbeelden optreden, individueel en/of gezamenlijk
 - andere ntb communicatieactiviteiten uitrollen

Oplossing voor bottleneck 'Werven en opleiden': Uitbreiden PlaytoWork

- **Uitdaging:** Veel onbenut potentieel, verkeerde verwachtingen zorgen voor uitstroom.
- **Doelstelling:** Opstellen van een skillsbased beroepenoverzicht binnen de sector.
- **Doelgroep:** Zij-instromers, young en oudere professionals in de sector, technische MBO-studenten
- **Rol TSWM:** als overkoepelend orgaan de uitgelezen plek voor het beleggen van een sectorbreed He overzicht.
- **Voorbeeld projectresultaat:**
 - Co-creatiesessie met HR professionals in de sector over invulling beroepenoverzicht en benodigde skills.
 - Beroepenoverzicht voor de gehele sector
- **Activiteiten:**
 - Inventariseren (samen met **PlaytoWork**) welke beroepen er bestaan binnen de sectoren Water&Maritiem en welke harde en zachte skills daarvoor nodig zijn.
 - Inventariseren relevante stakeholders binnen de sector; deze uitnodigen voor co-creatiesessie.
 - Opstellen, uitrollen en borgen van beroepenoverzicht.

Oplossing voor bottleneck 'Waardering en behoud': Uitbreiden Verkiezing Slimste Handen van Nederland

- **Uitdaging:** gebrek aan waardering
- **Doelstelling,** aansluitend op advies Waterprof: een Topsectorprijs
- **Doelgroep:** met name young en oudere professionals
- **Rol TSWM:** overkoepelend orgaan
- Voorbeeld projectresultaat:
 - Verkiezing TSWM prijs, of samen met **Verkiezing Slimste Handen van Nederland**
 - (Jaarlijkse) uitgave van topsectorbreed magazine met de persoonlijke succesverhalen van professionals uit de praktijk.
- **Activiteiten:**
 - Brainstormen over verkiezing (wanneer, hoe, wie etc.)
 - Organiseren verkiezing
 - Interviewen professionals uit de praktijk
 - Vormgeven, uitbrengen en verspreiden topsectormagazine

Samenvatting

Wat zijn de mogelijkheden voor en behoefte aan versterking van human capital op Mbo-niveau binnen de water- en maritieme sector?

Vraag aan CrossOver: wat is er al, en wat willen de professionals zelf eigenlijk?

Behoeften MBO'ers: vakinhoud, leren in de praktijk (student), ontwikkeling en goede werk-privé balans (young professional), waardering en ontwikkeling (oudere professional), autonomie en iets betekenen (zij-instromer).

Bottlenecks technische vakmensen: werven & opleiden, waardering & behoud en enthousiasmeren & informeren.

Aanbeveling: schaal deze initiatieven op of rol ze uit om zo de drie bottlenecks te tackelen.

- 1) Maak gehele TSWM bekender middels een communicatieplan en voer deze uit (denk bijv. aan boegbeelden voor de sector)
- 2) Benut al het potentieel door een skillsbased beroepenoverzicht op te stellen.
- 3) Zorg voor meer waardering door een topsectorbrede verkiezing te organiseren en zet persoonlijke verhalen van professionals in de spotlights.

Literatuur 1/2

- A&O fonds Waterschappen. (2022, 19 december). Verkenning werven en opleiden technische medewerkers. *A&O fonds Waterschappen*. <https://www.aenowaterschappen.nl/nieuws/rapport-verkenning-werven-en-opleiden-technische-medewerkers>
- A&O fonds Waterschappen. (2023, 6 juni). *Arbeidsmarkt*. <https://www.aenowaterschappen.nl/activiteiten/arbeidsmarkt-2>
- Corporaal, S., van Riemsdijk, M., Van Vuuren, T., Kluijtmans, F., De Lat, M., & Morssink, T. (2019, 18 februari). *Onweerstaanbaar worden voor de nieuwste generatie technici*. Tijdschrift voor HRM. <https://tijdschriftvoorhrm.nl/nieuwste-generatie-technici/>
- CrossOver Nederland. (2020). Binden en Boeien. <https://www.crossovernederland.nl/>. Geraadpleegd op 6 september 2023, van <https://www.crossovernederland.nl/werven-ontwikkelen-binden>
- Daskal, L., 2018. The Secret on How to Motivate Millennials. <https://www.inc.com/author/lolly-daskal>
- Hoogendoorn, T. L. (2019). *Daar doe je het gewoon voor*. <https://studenttheses.uu.nl/handle/20.500.12932/34370>
- Manpowergroep, 2016. Een visie op Millennials. <https://manpowergroup.nl/wp-content/uploads/2017/11/Millennials-een-visie-op-2020-ManpowerGroup-2016.pdf>
- MBO Raad. (2018, 26 maart). *Jongerenmonitor: Associaties met techniek*. Mboraad. <https://www.mboraad.nl/nieuws/jongerenmonitor-associaties-met-techniek>
- Nederland Maritiem Land. (2022, 22 juni). *Maritieme arbeidsmarktbranding - Nederland maritiem land*. <https://maritiemland.nl/maritieme-arbeidsmarktbranding/>
- Peters, S., Corporaal, S., & Vos, M. (2018, 1 juli). *Rebellen in de techniek*. https://hbo-kennisbank.nl/details/saxion_kenniscentra:57F39543-4B1A-4F77-A9F221325775CE09?q=rebellen+in+de+techniek&has-link=yes&c=0

Literatuur 2/2

Platform Talent voor Techniek. (z.d.). *Jongeren met een migratieachtergrond & hun keuze voor techniek*. PTVT.

<https://www.ptvt.nl/publicatie/jongeren-met-een-migratieachtergrond-and-hun-keuze-voor-techniek>

Platform Talent voor Technologie. (2023, 25 april). *Factsheets: Jongeren en profielkeuze bètatechniek - Jet-Net*. Jet-Net.

<https://jet-net.nl/kennisbank/factsheets-jongeren-en-profielkeuze-betatechniek/>

TechBarometer 2023 | ROVC Technische Opleidingen. (z.d.). <https://www.rovc.nl/techbarometer/>

TechYourFuture. (2023, 19 juli). *Home - TechYourFuture*. TechYourFuture. <https://www.techyourfuture.nl/>

Whitepaper Bèta&TechMentality - Jet-Net. (2021, 9 juni). Jet-Net. <https://jet-net.nl/kennisbank/whitepaper-betatechmentality/>

Youngworks. (2022, 26 april). *Onderzoeksrapport Beeldgebruik in de technische sector - Sterk techniekonderwijs*. Sterk

Techniekonderwijs. <https://www.sterktechniekonderwijs.nl/inspiratie/onderzoek-de-kracht-van-beeld>

Geraadpleegde werkgroepleden:

- Audrey Rost-Ernst
- Kaspar Sonnemans
- Onno de Vreede

WATER & MARITIME

RISING CHALLENGES, SMART SOLUTIONS

Thank you!

www.watermaritime.nl

